

lowej Wyżniej w powiecie nowosądeckim oraz alei, jak np. w Zatorze w powiecie oświęcimskim.

Wojewódzki Konserwator Przyrody zwrócił się do Ministerstwa Leśnictwa z prośbą o spowodowanie wydania przez właściwe resorty stosownych zarządzeń polecających zainteresowanym instytucjom wstawianie do swoich budżetów odpowiednich kredytów na utrzymanie i konserwację posiadanych przez nie obiektów parkowych.

Jan Nowak

OCHRONA PRZYRODY ZA GRANICĄ

Kurs ochrony przyrody na Uniwersytecie Londyńskim¹

W Anglii około 30 procent studentów po ukończeniu studiów uczęszcza na różnego rodzaju wyższe kursy celem pogłębienia swojej wiedzy. Jednym z nich jest kurs ochrony przyrody organizowany na Uniwersytecie Londyńskim, prowadzony i administrowany przez Katedrę Botaniki. Kurs ten ma charakter badań terenowych, idących w różnych kierunkach. Od uczestników wymagana jest dobra znajomość przynajmniej jednej dyscypliny naukowej w myśl zasady, że musi się być specjalistą w jakiejś jednej dziedzinie, zanim się będzie rozszerzać i pogłębiać swoją wiedzę w kilku dziedzinach.

Tematyka i rozkład zajęć kursu nie są ściśle ustalone. Na jego program składają się w przybliżeniu w jednakowym zakresie ekologia roślin, ekologia zwierząt, geografia fizyczna i użytkowanie ziemi. Zasadniczą część wykładów prowadzą profesorowie z katedr: botaniki, zoologii i geografii. Prócz tego wygłaszane są krótkie cykle wykładów z dziedziny geologii, planowania miast, inżynierii lądowej i wodnej. Kurs obejmuje również seminaria i dużą ilość zajęć terenowych.

Kurs ochrony przyrody odbywa się corocznie od 1960 roku. Spośród 20 do 50 kandydatów przyjmowano dotychczas jedynie 5 do 8 osób z różnych krajów i części świata, głównie jednak z Wielkiej Brytanii. Byli to absolwenci zoologii, geografii, botaniki, leśnictwa, geologii, rolnictwa, ogrodnictwa i nauk technicznych. Po ukończeniu kursu część osób pracuje na polu ochrony przyrody np. w parkach narodowych Ugandy i Tanganiki, niektórzy prowadzą dalsze badania naukowe, inni pracują w wielu różnych dziedzinach życia społecznego, gdzie mogą realizować postulaty ochrony przyrody.

Od kandydata na kurs wymaga się, aby miał jasno określony cel, dla którego pragnie w nim uczestniczyć, był zamiłowany w pracy terenowej i miał szanse wykonać i opublikować kilka prac naukowych. Kandydat powinien posiadać dobrą znajomość przynajmniej jednej dyscypliny naukowej i rokować nadzieję na ukończenie kursu z dobrym wynikiem. Pożądane jest również, aby był człowiekiem towarzyskim, pilnym i wytrzymałym na ciężkie niekiedy warunki pracy w terenie.

¹ Opracowano na podstawie: P. J. Newbould, *Postgraduate Training in Conservation. "The Countryside in 1970" Second Conference. Conference on Education University of Keele, Staffordshire 26-28 March 1965. London.*

Uwzględnienie w programie różnorodnych dyscyplin naukowych i duża ilość pracy terenowej są to dwie zasadnicze cechy kursu ochrony przyrody. Organizatorzy kursu uważają, że praca terenowa stwarza realną możliwość wzajemnego zrozumienia się inżynierów, planistów, ekologów, socjologów, prawników, ekonomistów i innych, jeśli spotykają się razem i wymieniają poglądy o określonym miejscu, każdy z punktu widzenia własnej specjalności naukowej.

Oprócz pracy terenowej i laboratoryjnej kursanci obowiązani są do uczęszczania na wykłady, brania udziału w seminariach i dyskusjach naukowych oraz do samodzielnej pracy pod kierunkiem wybranego opiekuna. Zwiedzają oni również w czasie trwania kursu co najmniej 45 rezerwatów przyrody na terenie Wielkiej Brytanii.

Uczestnicy kursu wykonują dwa rodzaje prac: 1) notatki na temat ogólnych obserwacji poczynionych w rezerwach, zwiedzanych stacjach badawczych i prowadzonych w nich aktualnie doświadczeń naukowych, 2) terenowe i laboratoryjne badania prostych zjawisk ekologicznych. W pierwszej części kursu praca studentów jest dokładnie kontrolowana, natomiast w części drugiej, w czasie wykonywania samodzielnych badań, kontrola jest już tylko pobieżna.

Uczestnik kursu obowiązany jest wykonać dwa zasadnicze opracowania, jedno zespołowe (przy czym każdy z uczestników opracowuje część problemu mieszczącą się w jego specjalności naukowej) oraz jedno indywidualne, które każdy przeprowadza samodzielnie na innym obiekcie. Wyniki tych prac powinny być publikowane.

Londyński kurs ochrony przyrody finansowany jest przez osoby prywatne i organizacje, głównie jednak przez Nature Conservancy i Field Studies Council.

Róża Kaźmierczakowa